

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára

Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei,
negyed évre 15 L, egyes szám 5 LA Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lul 21. szám (volt Unió-utca) Redout.

A gazdasági válság ellentétes hatásai

A gazdasági válság félelmetes kísértete évek óta körforgásszerűen vonul végig Európán, elpusztítva megszámlálhatatlan értékű gazdasági javakat és tönkretéve megszámlálhatatlan mennyiségű emberi életexisztenciákat. Az állam egyetemes gazdasági vérkeringése csakúgy, mint az emberi egyedé, egy halálos kór. — a gazdasági pusztulás mikrobáit viszi szét szervezetében és az állami élet csakúgy, mint a családi élet, ennek következtében a fokozatos pusztulás szörnyű képét tárja elénk.

Látszatra a gazdasági válság súlyos következményei a tőkét is érinti, még pedig a legelső sorban és a legsúlyosabban. Hatásának külső megnyilvánulásai *látszólag* ezt bizonyítják. A tőkés munkáltató a válság következtében kénytelen üzemét vagy végleg beszüntetni vagy termelését redukálni; ez viszont maga után vonja munkásainak részbeni vagy teljes egészében való elbocsájtását. Az üzem beszüntetése vagy a termelés redukálása tehát nagy munkanélküliséget idéz elő, azután a drágaság fokozását. Amint tehát látható, a külső megnyilvánulások ugyanazok: tönkre megy a tőkés, tönkre megy a munkásság is. És ez a megnyilvánulás annyira meggyőző, hogy a tőkés különösen a munkásság által követelt béremelések alkalmával ezt a tényt, mint megdönthetetlen igazságot állítja a munkásság elé, amely viszont a legtöbb esetben ez előtt az érv előtt meghajolni kénytelen.

Ha azonban közelebbről vizs-

gáljuk meg a kérdést, azt fogjuk tapasztalni, hogy a gazdasági válság a két gazdasági tényezőre: tőkésre és munkásra minden látzat ellenére ellentétes módon hat. Ható erői más helyzetet váltanak ki a tőkésnél, mint a munkásnál.

A munkásság életében a gazdasági válság életválság. A folyton megújuló munkanélküliség és a fokozódó drágaság következtében a legnélkülözhetetlenebb élet-szükségleti cikkeket sem tudja beszerezni és ezáltal menthetetlenül ki van téve a pusztulásnak. Családjával egyetemben éhezik, lerongyolódik, kevés értékeit, háztartási berendezését kénytelen eladni, hogy ezzel tegye lehetővé ideig-óráig létfenntartását. A gazdasági pusztulása tehát teljes. A tőkésre a gazdasági válságnak ilyen mélyreható befolyása nincs. A tőkés a legnagyobb gazdasági válságban is mindig megtalálja annak a módját, hogy tőkéjét ne csak megmentse a válság elől, hanem rentabilissá is tegye azáltal, hogy a válságtól kevésbé érintett iparágban helyezi azt el, vagyis, ha a gazdasági válság kihat valamely iparágakra, kivonja azokból tőkéjét és olyan érdekeltségben helyezi el, ahol az nincs veszélyeztetve. Ha pedig a válság az egész iparra terjed ki, akkor mindenünnen kivonja tőkéjét, tekintet nélkül azon súlyos következményekre, mellyel ez a munkásságra jár és a pénzével spekulál, horribilis kamatokra adja ki és ismét nyerészkedik rajta.

E megállapítás bővebb kifejté-

séhez lapunk szűk tere nem ad módot és ezért egynéhány statisztikai adattal fogjuk ezen megállapítás helyességét igazolni.

Mindnyájan tudjuk, hogy Romániában a gazdasági válság közel három év óta tart és állandóan fokozódik. Ebből az kellene következzen, hogy a válság következtében a tőke is állandóan csökken, ugyanúgy, mint ahogyan a munkásélet standardja is állandó csökkenést mutat. Ennek azonban éppen ellenkezője történik meg. Dacára a mind jobban súlyosbodó gazdasági válságnak, a romániai nagyipari tőke állandóan emelkedik. Így például Romániában volt

1919-ben 321 nagyipari vállalat 1,007.077,508 lei alaptőkével.

1923-ban 805 nagyipari vállalat 10,500.000,000 lei alaptőkével.

A romániai nagyipari tőke tehát a gazdasági válság dacára négy év alatt 484 új gyárat alapíthatott és az alaptőkéjét pedig 9.492,922,492 leivel emelhette fel, vagyis 650 százalékkal és ez a tőke 24 százalékos tiszta nyereséget jövedelmezett az 1923-ik évben.

Ezzel szemben a munkások munkabérei ezen négy év alatt 60 százalékkal csökkentek a békeparitáson alól és életstandardja 192 százalékkal marad alól a békebelinek.

Ebből nyilvánvalóan látható tehát, hogy a gazdasági válság lényegében nem érinti a tőkét, hanem ellenkezőleg, ez még a legnagyobb gazdasági válság közepette is megtalálja a módot a szaporodásra és tiszta nyereségszerzésre. Ezzel szemben a munk-

kásság teljesen védtelenül áll a gazdasági válsággal szemben és gazdasági pusztulása csaknem kikerülhetetlen, különösen Romániában, ahol semmiféle szociálpolitikai intézmény nem nyújt a munkásságnak védelmet a válság következményeivel szemben. (h)

A mi utunk

A mi utunk a szocializmus útja. Fárastó, göröngyös út, fölverzi a vándor testét, lelkét, de a győzelembe vetett megingathatatlan hit erőt ad a küzdelemre és gyógyírt nyújt testnek, léleknek egyaránt.

A történelem tanúsága szerint már a múlt évszázadban is összefogtak nagy, hatalmas erők: a pápa, Bismarck, Metternich, a minden oroszok cárja a feudálisokkal és kapitalistákkal szövettségben a szocializmus ellen és hallatlan üldöztetésekben volt osztályrésze az Eszme híveinek. A munkásság megváltásának, a szocializmusnak tana sok elvtársunkat avatta vértanúvá, de a fejlődés útjába álló európai reakció erőszakos föllépése, az Eszmeinek tüzzel-vassal való pusztítása szélmalomharcnak bizonyult.

A vad üldözés a szocializmus acélfürdőjévé vált. Az eszme megerősödve került ki a szövetséges vad üldözők vasökle alól.

„A testet megöhlhelik, de nem a szellemet!”

A szerencsétlen kimeneteli, ember-, érték- és kulturpusztító világháború lezajlása után öt esztendővel újra kísérleteznek, újra harci riadót fujnak a reakció berkeiben az igazság ellen, az emberséges életre törekvő munkásosztály ellen.

A demokrácia, a haladás, a feltörekvő munkásosztály ellenségei minden eszközt fölhasználnak arra, hogy meglazítsák az egységes munkássorokat, hogy az egymásra utaltakat szembefordítsák egymással, hogy kiűssék egymás kezéből a szolidaritást, a testvéries együttérzés hatalmas fegyverét.

A szocializmus világító fátylaja rávilágít az uszító tendenciákra, egyre több és több agyban gyul világosság, a dolgozó nép nagy tömegei nem félrevezethető, igábfogható barmok többé és a modern berrabszolgák fölzsabadításáért küzdő, öntudatos hadsereg tudja, érzi, hogy az igazság, az erő az ő oldalán van. A mi erők: kítartó munkánk, szerveztségünk és harcckészségünk kiegyenlítő ellenfeleink ezidőszertit hatalmi tulsúlyt a végeredményeképen a mi javunkra dönti el a nagy harcot.

Ezt a harcot pártszervezeteink kiépítésével, a politikai mozgalom megerősítésével, a dolgozó tömegek megszervezésével, fölvilágosításával és rendszeres nevelésével kell megvívunk.

A mi harcunk célja a tiszta demokrácia, a munka értékelése, a munkás megbecsülése, a dolgozók jogainak teljes elismerése és jogos igényeinek kielégítése.

Minden szervezett munkás tanító, agitátor legyen, hogy minél szélesebb rétegek agyában gyuljon ki a tudás, a meglátás, a megértés mécsese, minden szervezett munkásnak: nőnek, férfiaknak, fáradságot nem ismerve, munkálkodnia kell azon, hogy nemes küzdelmünk gyümölcse mielőbb megérjen.

A munkásosztály történelmi hivatása adva van: egység, erő és kítartás a harcban! Ez legyen jelszavunk világtörténelmi viaskodásunkban és a győzelem a miénk lesz!

Cs. F.

A közömbösség

Nagy tévedés azt hinni, hogy a munkásmozgalom egyetlen ellensége a kapitalizmus. A tapasztalat ugyanis azt tanítja, hogy a közömbösség, másként kifejezve a rendszerré vált nemtörődomség éppen olyan nagy ellensége a munkásságnak, mint a kapitalizmus, mert hiszen ennek köszönheti az uralkodóosztály, hogy a gyepiót kezében tarthatja, a nép többsége fölött pedig korlátlanul rendelkezhet.

Az évek óta tartó gazdasági krízis melegágya a közömbösségnek. Az emberek mintegy fásultan türik azt a fájdalmat, amelyet a rossz gazdasági helyzet idéz elő és ha hallatszik is itt-ott egy-egy jajszó, az tüstént elvész minden eredmény nélkül a távol messze ködében. Tagadhatatlan, hogy a jelenlegi helyzet közepette bizony nem könnyű dolog a közömbösséggel szembeni küzdelem, de ennek dacára mégis mindenkinek oda kell törekedni, hogy e metely a munkásság sorai közül ki-pusztulassék.

Mivel a gazdasági krízis következményei minden munkásnál nem mulatkoznak egyformán, ez okból sokan azt gondolják, hogy meg kell várni azt a pillanatot, amelyben a bajok sokak részére egyformán és egyszerre válnak érezhetővé, ami aztán az egyénekre egyformán bír cselekvő hatással. Tagadhatatlan, hogy ahol a bajok a fennálló közömbösség miatt felgyülemlenek, ott végre is kitérésre kerül a sor, ami azonban csak a legkritikább esetben hoz jó eredményt. Sőt éppen itt kell megállapítani, hogy az ily kitérés után ismét a közömbösség válik urrá az emberek fölött, ami viszont az ezután következő akciók eredménytelenségét vonja maga után. Mint tényt kell tehát megállapítanunk, hogy a közömbösség ellen helyre és időre való tekintet nélkül folyton kell küzdenünk, hacsak azt nem akarjuk, hogy a munkásság helyzete még a mainál is türethetlenebbé váljon.

Minden szervezett munkásnak meg kell érteni, hogy a munkások közömbössége a munkáltatóknak egyik hatalmi tényezője és ez teszi lehetővé a munkások végnélküli kizsákmányolását. Mindenkinek érdeke tehát a közömbösség ellen küzdeni, ami egyértelmű a munkabérredukálás, a munkaidő-meghosszabbítás és a munkafeltételek megrontása elleni harccal.

E küzdelem első állomása a műhely, amelyben a munkások egymás mellett dolgozva, az egymással való érintkezés által emelhetik a közömbös munkástársak morális érzékét, ami viszont egy egészségesebb érzés megnyilatkozásának adja lehetőségét. Sajnos ugyan, de való, hogy nálunk eddig ennek az ellenkezője történt. A közömbös egyénekből a fejlődöttebb öntudattal ren-

delkezők valóságos gunyt tűztek és üznek, az érintkezésben pedig olyan nyersekek és meggondolatlanok, hogy valamelyes nemes hatást, ami az emberi morált emelné, egyáltalán nem képesek elérni. Az érdekek kölcsönös megvédése is sok alkalmat szolgáltat a közömbösség elleni küzdelembe. Az az egyén, aki nem eléggé cél- és öntudatos, nem tudja érdekeit úgy megvédeni, ahogyan azt a gazdasági helyzete megkívánja. Itt kell azután találkozni az öntudatnak a közömbösséggel oly módon, hogy az előbbi az utóbbinak hóda alá nyulva átsegítse azon a szakadékon, amelyet a kapitalizmus támasztott munkás és munkás, továbbá munkás és kapitalista között. Ott kell tehát a munkahelyen megkezdeni a közömbösség elleni küzdelmet, ahol a munkások életük legnagyobb részét a robot közös sorsa által fakasztott közös érzés közepette töltik igában. Utat kell, hogy törjön magának az a felismerés, amely annak a megértéséhez vezet, hogy csak az öntudat vezethet célhoz és állandó eredményekhez.

Egy másik állomása a közömbösség elleni küzdelemnek a tanulás és a könyv. Különösen nálunk, Romániában kell számolni azzal a bajjal, hogy itt még az írni, olvasni tudók nagy részét is arra kell tanítani, hogy hogyan kedveljék meg a könyvek olvasását és a tanulást. Nehéz munka ez, de mégis csak meg kell tenni, mert ettől függ a munkásság jövő léte és boldogulása. Igen sokan, akik már megtanulták, hogy a könyvolvasás és a tanulás ugyanolyan emberi szükségletek, mint az evés és az alvás, olyan hibát követnek el, amely szinte táplálja a közömbösséget. Ugyanis a tanulást megfordított sorrendben kezdik, mellőzve azt a bevált rendszert, hogy valamely tudományt az alapismeretek elsajátítása nélkül tüzetesen megismerni nem lehet. Igen sokan ott kezdik a tudományos szocializmust megismerni, ahol a valóságban végződnie kellene. Ennek rovasára irandó azután, hogy a munkások tudása a szocializmust illetően elvont fogalmakkal van tele és ez magyarázza meg azt is, hogy egy és ugyanazon esemény fölött, miért von le 10 munkás tízféle következtetést. Igen nagy bajt jelent ez azért, mert a 10 egyén közül a nagyobbik rész családottan könnyen reagál a közömbösségre, aminek végső eredménye sem lehet más, mint a rendszerré vált közömbösség.

Nagy mértékben táplálják a közömbösséget azok a harcok, amelyek minden komoly meggondolás és előzetes előkészítés nélkül törnek ki. Már maga a készületlenség is egyik oka annak, hogy az ilyen harcok csak igen elenyésző esetben vezetnek sikerre. Ha pedig ehhez hozzávesszük, — ami az ilyen esetekben csaknem elmaradhatatlanul

B é r m o z g a l o m

Sztrájkba kergették a péterfalvai papirgyár munkásait

Háromszázötven papirgyári munkás Péterfalván június hó 26-án délben, hosszas tárgyalások után, sztrájkba lépett, mert a gyár igazgatósága elzárkózott mindennemű fizetésemelés adás elől, az elzárkózás indokául a pénzkrisissel kapcsolatos nehéz gazdasági helyzetet hozta fel. A tárgyalás folyamán kiderült, hogy a romániai papirgyárosok június hó 19 én Bukarestben értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a papir behozatali vámjának a felemelését kérik a kormánytól és addig egy bani fizetésemelést sem adnak munkásaiknak, míg a vámemelés meg nem történik.

Ha csak egy pillantást vetünk a péterfalvai papirgyár 1923. évi mérlegére, láthatjuk, hogy a múlt évi tiszta haszon 6 millió lei, míg a munkások évi összfizetése közel sem éri el ezt az összeget. A munkás fáradtságának a gyümölcse tehát a részvényesek zsebébe vándorolt és ma a részvényesek az éhező munkások nyomorát akarják felhasználni a kormánytól, hogy a vámemelését kirevolverezzék és éppen ezért is kergették sztrájkba munkásaikat.

A vámemelés révén milliókat akarnak keresni a papirgyárak részvényesei és csak a fogyasztók bőrén szerezett milliókból akarnának némi morzsát juttatni a munkásaiknak.

Érdekes, hogy a papirgyárak részvényeseit a háttérben csendesen meghúzó Marmarosch Bank és Constantinescu miniszter ur igazgatják, mint fővédnökök. Constantinescu miniszter ur tehát hatalmasan rácsófolta a jelenlegi ténykedésével a folyó év június 9 én az „Argus” ban leközölt levelére, melyben munkásvédnököknek akart mutatkozni.

A külföldi gyárak konkurrenciájáról panaszkodnak állandóan gyárosaink és a vámokat akarják emelni, ahelyett, hogy a többmillió év tiszta hasznuk egy részét beruházásokra fordítanák és így a gyárak modernizálásával versenyképessé tennék üzemeiket a külföldi modern gyárakkal.

Persze nálunk minden a fogyasztók és a munkások bőrre megy és éppen ezért tartja a Marmarosch Bank kevésnek a 350 munkás bőrén szerzett 6 millió évi tiszta hasznat, mert más közvetítő üzleteinél még ennél is többet keres!

Vajjon mikor kezdődik már meg nálunk is a becstelen termelőmunka a sok piszkos spekuláció helyett?

Vajjon mikor fog a romániai munkás is emberi életet élni?

Vajjon mikor látja be Blank Aristid ur, a Marmarosch Bank vezérigazgatója is, hogy a munkásnak is joga van az emberi élethez? (Soha!)

Ezek mind olyan kérdések, melyekre a felelet a messze távol kódében vész el, ha csak külföld példájára nálunk is a demokrácia meg nem erősödik.

Taktikából 350 nyomorgó munkást taszítottak még nagyobb nyomorba a részvényesek, de reméljük, hogy Aristid urék elszámították magukat és ravasz taktikájuk meg fog bukni a végsőig elkeserített munkásaik becstelen összetartásán.

Munkások! Szaktársak! A péterfalvai munkások harca a ti harcotok is és éppen ezért minden áron győzelemre kell segítenünk az éhezve küzdő testvéreinket!

Egy darab Ázsia Marginán

A bánáti Margina hírére nagyon kevés munkás hallotta eddig, most azonban gondoskodik Fränkel igazgató, Berger főgépész és üzemvezető Einvaldt, volt osztrák udvari zsandárral egyetemben, hogy minél szélesebb munkáskörökben hirhedtté legyen az ottani vegyi gyárban uralkodó ázsiai állapotokról. Ezek az urak a legkiméletlenebb terror alatt tartják a munkásságot, a szervezkedés elé mindenféle akadályokat gördítenek. A cosovai postafőnök egy gyári alkalmazottnak adja át a szervezet postáját is, aki először Berger urral egyetemben minden küldeményt cenzuráz és csak azt ad át a címzettnek, amit jónak lát. A szaklapokat állandóan elkobozzák, hogy nehogy valamiképpen a kiéhezett munkásság kezébe kerüljön.

18—30 leies napibérékért 10—12 órát dolgoztatják a munkásokat és aki szót mer emelni, azt rögtön besugja egy Zizda Anton nevű kontár-öntő, aki így akar magának babérokat szerezni.

Marginai munkástársaink megelégték ezt az új rabszolga életet és az egyedüli helyes utra, a szervezkedés útjára léptek. Érthető, hogy ettől borsodzik a háta a gyár igazgatóságának, mert tudja, hogy a fegyelmezett és céltudatos szervezkedés gátat fog vetni az „urak” basáskodásának, véget fog vetni a 10—12 órai és 18—30 leies napi béreknek. A gyárban levő türethetetlen állapotok megváltoztatásáért munkástársaink már ezelőtt hetekkel egy memorandumot nyújtottak be az igazgatósághoz, azonban a tárgyalások megkezdésére az igazgató ur semmi hajlandóságot nem mutat, miért is szövetségünk az esetet bejelentette a temesvári munkatügyi inspektornak, kérve a tárgyalások határnapjának a kifizését. Marginai munkástársainknak azt üzenjük, hogy azon az uton, melyen megindultak, haladjanak tovább, mert ez biztos győzelemhez fog vezetni! Csak kintartás!

be szokott következni — hogy a helyzet helytelen megítélése következtében beállott meglepetés miatt a kapkodás lesz urrá a józan cselekvés fölött, úgy akkor megkapjuk a magyarázatát annak, hogy bizonyos harcok után miért lép föl fokozottabb mértékben a közömbösség és a nemtörődömség.

E baj orvoslásánál nem használnak frázisok, de még ennél is kevésbé demagógiától átszótt gondolatok és szavak. Az egyetlen gyógymódja a munkásmozgalom e betegségének a tanulás, a tanítás, a fegyelem és a dolgok helyes felismerése. Szövetségünk téren szinte megmérhetetlen kulturmunkát végzett és fog végezni az összemberiség javára azután is. A megkezdett mű azonban csak akkor lehet tökéletes, ha ebből a munkából minden öntudatos munkás is kivonja a részét. Csak ez a mód az egyedüli, amely átsegíti a munkásságot ezen a jellemi krízisen, amelyet közömbösségnek nevezünk és amelynek következménye a legteljesebb nyomor és szenvedés. Kr.

Adalékok a bérrabszolgához

A romániai papirgyárosok értekezletén, június 19-én szó volt arról, hogy az ország összes papirgyári munkásait hat-nyolc hétre kizárják a munkából. A kizárással a kormányt a papirgyárosok emelésére akarták kényszeríteni. Hosszas vita után egyelőre elállottak a részvényes urak a kizárástól, mert ha munkásaikat sétáltatják, úgy nem lehet a több milliós rendes évi profi-
kát biztosítani.

Jellemző, hogy a külföldi fürdőhelyeken milliókat elpocsékolva nyaraló gyárosaink így gondolják a külföldi papirgyárak konkurrenciáját letörni, ahelyett, hogy a gyáraknak tökéletesebb berendezésével érnék el a több, jobb és olcsóbb termést.

Persze a részvényes uraknak ez pénzbe kerülne, míg a vámemelés a fogyasztóknak kerül pénzbe és az életet drágítja meg, de ezzel mit törődik egy modern kapitalista.

Fel kell, hogy háborítson minden papirgyári munkást a részvényesek emelgetéses akciója, ami aljas haszonnyerésből egy napról a másikra több ezer munkásexisztenciát semmisítene meg.

Minket nem lep meg a dolog, mert már régen tudjuk, hogy a tőkésnek minden eszköz jó a „szent profit” biztosítására.

És még az ilyen uton szerzett profitot nevezik a polgári közgazdászok *szükséges haszonnak*? Pfuj!

A nemzetközi szakszervezeti kongresszus

Az egész világ szervezett munkáságának óriási többségét magába foglaló amsterdami szakszervezeti internacionálé június hó 2—6-ig, Bécsben kongresszust tartott. Ezen a szakszervezeti kongresszuson 22 államnak 173 rendes küldötte, a szakszervezeti internacionálé hivatal 5, a szakmai internacionálék 25, a londoni szocialista internacionálé 1 és a szocialista termelő és fogyasztási szövetkezetek nemzetközi szövetsége 1 küldötte jelent meg. Összesen 21 millió munkást képviseltek a küldöttek, amely szám egy nagyobb ország létszámának is megfelelő; de csak akkor alkothatunk fogalmat ezen kongresszus világfontosságáról, ha meggondoljuk, hogy ennek a huszonegymillió tagnak a családtagjai és hozzátartozói gondolkozására is kihatással lesznek az elfogadott határozatok és utasítások. (Lapunk szűk terjedelme miatt — sajnos, nem közzétehetjük a kongresszus teljes lefolyását, csak a fontosabb határozatokat és az ezzel kapcsolatos elvi megállapításokat.)

A kongresszust Mertens elvtárs (Belgium) nyitotta meg. Megnyitó beszédében rámutatott, hogy ma már Angliát és Dániát szocialisták kormányozzák és Franciaországban is tűnőben van a reakció és rövid időn belül még több örvendetes esemény fog bekövetkezni, amik mind a demokrácia előhaladásának jelei.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után Sassenbach, az Internacionálé egyik titkára ismertette a szakszervezeti szövetség eddigi működését, majd ezeket mondotta:

„Szakszervezeti mozgalmunk hálója az egész világot körülölel. Kevésbé kibontakozott államokban is kezd a szakszervezeti mozgalom komoly értéket képviselni. India, Japán és Észak-amerikában is örvendetes haladást tud fölmutatni a szakszervezeti mozgalom. A különböző államok munkásosztálya ma közelebb áll egymáshoz, mint a háboru elején. Tevékenységük területe fokozatosan bővül. Mindenekelőtt meg nem szűnő harcot kell folytatnunk

a háboru és a militarizmus ellen.

Továbbá a reakció ellen, valamint az eddigi vívmányainkért. Nagy feladatok elvégzése jutott nekünk osztályrészül. Ehhez minden állam munkásosztályának együttműködésére van szükség. Ha ez az együttműködés hathatósabban fog megnyilvánulni, akkor a munkásosztály helyzete meg fog változni és a bér-rabszolgaság alól fel fog szabadulni.“

A vita során felmerült és beható tanácskozás tárgyát képezte

az orosz szakszervezetek

fölvétele az amsterdami Internacionálé kötelékébe.

Ezen kérdés beható tárgyalásánál több küldött írásos bizonyítékokkal igazolta, hogy Moszkva a mi szakszervezeteinket is a kommunista párt alá akarná rendelni és hogy hazugságok terjesztésére egyenes utasításokat adott, mert szerintük minden eszköz jó a cél érdekében. Lesárgázták és lehuligánozták az amsterdami Internacionálé tagjait és vezetőit, de azért az amsterdami Internacionálé bármikor hajlandó az orosz szakszervezeteket a kötelékébe fölvenni, ha tovább nem fognak az orosz kormánytól függeni.

Az orosz szakszervezetek ügyében megindított vita befejezése után a kongresszus ezen kérdésben a következő határozati javaslatot fogadta el:

„A kongresszus sajnálatát fejezi ki afelett, hogy az orosz szakszervezetek vonakodnak elfogadni az amsterdami Internacionálé alapszabályait és határozatait, melyeket a világ legjelentékenyebb szakszervezetei magukévá tettek. Annál is inkább sajnálja ezt, mert ez a vonakodás oka annak, hogy az orosz szakszervezetek még ma is az amsterdami Internacionálé kötelékén kívül állanak. A kongresszus azt javasolja az amsterdami Internacionálé titkárságának, hogy eddigi fáradozásait folytassa tovább, amennyiben ez lehetséges anélkül, hogy az amsterdami Internacionálé méltóságán sérelem esne, abban az irányban, hogy az orosz szakszervezetek az alapszabályok és határozatok elfogadása esetén becsalakozhassanak az amsterdami Internacionáléba.“

A nemzetközi szociálpolitika

kérdésének előadója következett ezután, Oudegeest elvtárs, aki többek között a következőket mondotta: „A következő években kétségtelenül a 8 órás munkaidő kérdése fog a szervezett munkáság küzdelmének központjában állani. A háboru utáni idők legjelentékenyebb szociálpolitikai vívmánya a 8 órás munkaidő. — Véleményünk szerint a szociálpolitikai törvényhozás, mint szerves része a szociális gondoskodás egész rendszerének, a következő alapelveket kell szemelött tartsa:

1. Az emberi munkaerő alkalmazása olyan módszerek szerint, amelyek azt a normális öregség bekövetkezéséig lehetőleg sértetlenül biztosítják.

2. Megkönnyítése a munkáscsalád főtartásának a munkatevékenység időszaka alatt.

3. Gondoskodás a munkáscsaládról betegség, baleset, munkaképtelenség és a heált öregség esetére.

A kapitalista osztály a bér munkarendszer alapján arra törekszik, hogy minél nagyobb nyereséget érjen el a munkásság minél fokozottabb kizsákmányolásával. Ezért főtörekvésünk arra kell irányuljon, hogy a kapitalista termelőrendszer megszüntetése.

E napirend fölött megindult vita során igen érdekes felszólalás történt Bramley (Anglia) részéről, ki a következőket mondotta: Az angol küldöttek sajnálatukat fejezik ki afelett, hogy Oudegeest előadói javaslatában nem tett kijelentést a vasutak, a föld és a természeti kincsek államosításáról. Mi Angliában az Oudegeestnél sokkal messzebbmenő szociálpolitikai programot tűztünk ki célunkul. A nemzetközi kongresszusnak ennél sokkal messzebbmenő programot kell valóján. Angliában az Oudegeest által javasolt programot még a liberálistárpárt (Polgári párt) balszárnya is magáévá tenné. Az angol munkásságot tehát nem elégíti ki a javaslat, miért is szükségesnek tartjuk annak kiegészítését.

A vita lezárása után a kongresszus ilyen értelmű határozatot fogadott el. *A 8 órás munkaidőre vonatkozólag a kongresszus a következő határozatot hozta:*

Nemzetközi kampány indítandó meg a következő program érdekében: a) a nyolc órás munkaidő fentartása, b) az elvesztett vívmányok visszacszerzése, c) a nyolc órás munkaidő bevezetése azon államokban, amelyekben még nincs törvényesen biztosítva, d) a washingtoni határozatok ratifikálása, e) a jövőteli kérdés végleges rendezése.

A fascizmusra vonatkozólag a kongresszus megállapította, hogy az a nemzetközi tőke eszköze a reakció fentartása érdekében és éppen ezért a nemzetközi munkásságnak minden áldozat árán is törekedni kell a fascizmus letörésére.

Nemzetközi harc a militarizmus és a háboru ellen

Strasz (Németország) előadó: Tanácskozhainánk afelett, nem kellene olyan értelmű javaslatot tenni, hogy tagadtassék meg a katonai szolgálat, mert egy ilyen irányú akció igen nagy eredménnyel járt egyes államokban, ahol a propagandának ez a formája nagyon el van terjedve, így különösen Angliában, Svájcban, Hollandiában. Nem tartjuk azonban észszerűnek egy ilyen arányú propagandát kötelezővé tenni, ellenben szükségesnek tartjuk a kongresszus figyelmét felhívni ilyen akció bevezetésére, különösen olyan államokban, amelyekben ez lehetséges.

Ezt nem tartjuk kívánatosnak az alapszabályba foglalni, mert ez egyes államokban veszélyeztetné a szakszervezeteket. Azonban, ha nincs is az alapszabályokban ilyen értelmű kötelezettség, minden szervezetnek köle-

lessége ilyen szellemben munkálkodni. Azután a kongresszus egyhangulag a következő határozatot hozta:

A Bécsben 1924. évi június 2—6-án tartott Nemzetközi Szakszervezeti kongresszus megerősíti a háború és militarizmus ellen elfogadott előbbi határozatokat és figyelmezteti az országoként és nemzetközileg szervezett munkásokat azon kötelességükre, hogy a háború ellen a legélesebb ellenállást tanúsítani kötelesek, különösen a fegyver és munició előállításának, valamint a háborús anyagok szállításának megakadályozásával, továbbá gazdasági bojkottal és nemzetközi általános sztrájkjal.

A kongresszus kimondja, hogy minden ország szakszervezeteinek kötelessége állandó propagandával közreműködni abban, hogy a népek egymás

elleni gyűlölete megszűnjön és a népeknek egymáshoz való közeledését elősegíteni, különös tekintettel a nemzetközi jog alapelvein nyugvó nemzetközi segítség nyújtásával, valamint a választottbíróóság kötelezővé tételével.

Felszólítja a kongresszus a világ munkásságát, hogy a szeptember 21-én tartandó háboruellenes manifesztációval fejezze ki tántoríthatatlan békeakarátát.

A nemzetközi kongresszuson megjelent küldöttek határozataikkal a világreakció és a tökéletes kizsákmányolás halálharangját kondították meg. Koporsószegeket kovácsoltak mindama társadalmi intézmények eltemetéséhez, amik a dolgozók boldogságának útjában állnak. Az internacionáléban szervezett összmunkásságon van a sor, hogy a harang szavát meghallva, a koporsószegek beverését elvégezze.

Magyarországi Vasmunkásszövetség Kongresszusa

A pünkösdünnep alatt tartotta meg a Magyarországi Vas- és Fém-munkások Szövetsége a X. ik országos közgyűlést Budapesten a saját székházában. Testvérszövetségünknek ez a közgyűlése méltán beillett volna jubileumi közgyűlésnek, mert fennállásának most töltötte be huszadik évét, a magyar szaklap pedig 30. éves fennállását ünnepli ebben a hónapban, amelynek emlékére ünnepi számot adott ki.

A közgyűlésen 168 küldött volt jelen. A külföldi szövetségek ezúttal szintén szép számban voltak képviselve, ami — tekintve a magyar reakciós viszonyokat — mintegy nemzetközi demonstráció számba ment. Képviselve voltak: Franz Domes Ausztria, Otto Tost Németország, Brunner József Svájc, Johann Olow Johanson Svédország, Arndt Aamodt Norvégia, Dunder Vojtek Prága, Michael Weigl Komotau. A mi szövetségünk Bartalis Sándor és Mirescu Juon szaktársak által volt képviselve. Képviselőtük bejelentették még Franciaország, Jugoszlávia, Hollandia és Dánia, de küldötteik a közbejött akadályok miatt nem jelenhettek meg a közgyűlésen. Levélben üdvözölték a magyar testvérszövetséget az angol, a luxemburgi és a lengyel szövetségek.

A magyar szövetség közgyűlési jelentése igen érdekes adatokat tartalmaz, amelyeknek összehasonlítása után tisztán kép nyerhető azokról az állapotokról, amelyek alatt a magyar munkásság szenved. A gazdasági válság oly nehéz idejét élte át a magyar munkásság a legutóbbi 2 év alatt, amilyenre eddig még nem volt példa. Ez a válság még most is tart, sőt egyre fokozódik, miért is a jobb gazdasági viszonyok kialakulásának lehetősége még igen messze van.

A rossz gazdasági helyzetnek, amely a nagy munkanélküliségben és a munka-

bérek alacsony voltában jut kifejezésre, minden nehézségét és nyomorát a munkásság érzi a legjobban. Az évek előtt lezajlott forradalmak utókövetkezményei szintén igen károsan befolyásolják a munkások gazdasági helyzetének kedvező kialakulását. A munkabérek följavítását célzó törekvések igen nagy nehézségekbe ütköznek, mert részben a munkáltatók szabadon működő szervezetei, a diktatura hatalmával élve, terrorizáltak és terrorizálják még ma is a harcolókat, másrészt pedig a hatóságok csaknem minden esetben a munkáltatók javára avatkoznak bele a két harcoló fél küzdelmeibe.

A munkakonjunktúra 1922. évben az előző évekkal szemben jobbnak mutatkozott. A javulást az tette lehetővé, hogy a magyar pénz értékének csökkenése következtében a vállalatok nagy külföldi megrendelésekhez jutottak. — *Kedvezően hatott a konjunktúra javulására az is, hogy a behozatal és a kivitel megengedése körül a vas- és fémipari munkáltatók szervezetei voltak a kormány véleményező szervei és csak természetes, hogy kizáróan az történt, amit a munkáltatók akartak.*

A munkások ezt a helyzetet a munkabérek és a munkaviszonyok megjavítására igyekeztek felhasználni és ez okból egymást érték a bérmozgalmak. 1922 évben magyar szaktársaink 388 harcban vettek részt és pedig: 352 bérharcban és 36 kizárásban. A kifizetett segélyek összege 4,327.026 koronát tett ki. A 388 harc közül eredményesen végződött 344, részleges eredménnyel járt 20, eredménytelenül végződött 17, különféle eredménnyel 7. E harcokban 121.303 munkás volt érdekelve.

Az 1922. évi munkakonjunktúra átnyult az 1923. évre is, azonban az év vége felé annyira hanyatlott, hogy a gazdasági válság nyomai egyre észre-

vehetőbben kezdtek mutatkozni. A munkásság helyzete ezáltal még türehtlenebbé vált és a kilátástalan munkanélküliség következtében a munkanélküliek ezrei vándoroltak külföldre. — Megnövekedett a bérharcok száma is, 1923-ban 468 harc közül 315 volt sztrájk és 153 kizárás. Amíg 1922-ben a munkáltatók csak 36 esetben zárták ki munkásaikat, addig 1923 évben ezt 153-szor tették meg, aminek az amugy is alacsony munkabéreknek még alacsonyabbá tétele volt a célja. A kifizetett harci segély 1923. évben 91,916.784 koronát tett ki. Ez az összeg mutatja, hogy az 1922 év harcaival szemben az 1923 év harcai nehezebbek voltak, hosszabb ideig tartottak és nagyobb anyagi áldozatot követeltek. A 468 harc közül teljes eredménnyel végződött 265, részleges eredménnyel és kizárással 128, különböző eredménnyel 38, eredménytelenül 37.

A magyarországi vas- és fém-munkások mozgalmának egy másik oldalát mutatja a jelentésnek ez a része, amely röviden összefoglalva a szövetség és a csoportok működésére vonatkozik. A legutóbbi két év folyamán a tagok létszáma csaknem megkétszereződött, ami annak az intenzív agitatorikus munkának tudható be, amelyet a magyar szövetség e téren kifejtett. A legutóbbi két év alatt a hatóságok különféle címen 26 helyicsoportot oszlattak fel, 14 helyicsoportot pedig működésükben felüggesztettek. A központi szövetség és a helyicsoportok még ma is hatósági fölügyelet alatt állanak, ami igen alkalmas arra, hogy a hatóságok károsan beavatkozhassanak a munkások belügyeibe, de egyben alkalmas a munkások üldözésére is. A gyűléseket, de még a legkisebb műhelyrekezeket is be kell a rendőrségnél jelenteni és ennek az akaratától függ, hogy a bejelentett gyűléseket és értekezleteket meg lehet-e tartani.

Másképpen fest az egyesületi és gyülekezési jog a munkáltatók részéről. A vállalkozók egyesületei szabadon fejthetik ki egyesületi működésüket és rendőri asszisztencia nélkül adhatnak kifejezést véleményeiknek. Amíg tehát a munkáltatók szabadon beszélhetik meg a munkásság kizsákmányolását célzó taktikájukat, addig a munkások csakis rendőri asszisztencia mellett beszélhetik meg a kizsákmányolást célzó eljárással szembeni védekezés módszereit. Önként következik ebből, hogy a munkáltatók idejekorán mindent megtudnak, amit a munkások gyűléseiken és értekezéseiken elhatároznak, ennek következtében tehát a munkások akcióival szemben a munkáltatók idejekorán fel tudnak készülni.

A közgyűlést Rády Sándor, a szövetség titkára nyitotta meg. A külföldi vendégek üdvözítő beszédei után a napirend tárgyalására került a sor, ami he-

lyenként igen nagy vitára adott alkalmat. A tárgyalás legfontosabb anyagát az egységes mozgalom kiépítése körüli további teendők megbeszélése és a munkaviszonyok és a munkabérek följavítása képezte. Az ez ügyben hozott határozatok jellemzik azt a komolyságot, amellyel a küldöttek a kérdéseket tárgyalták s aminek előnyei rövidesen kell, hogy a szövetségi életben mutatkozzanak.

A több napon át tartó tárgyalás arról győzött meg bennünket, hogy bár a magyar munkásoknak igen nagy üldözésekben volt és van még ma is részük és bár a magyar testvérszövetségünknek igen nehéz viszonyokat kellett átélnie, mégis erősen áll hatalmában, mintegy erős bástyája a magyar vasmunkásmozgalomnak és egyik büszkesége a Vasas Internacionálénak.

A nemzetközi munkaügyi kongresszus. Junius 16-án nyílt meg Genfben a nemzetközi munkaügyi kongresszus, amelynek napirendjén a munkásvédelem fontos kérdései szerepelnek. A romániai szervezett munkásságot Flueraş János elviárs, mint delegátus, Romulus Dan és Ion Mirescu elvtársak pedig, mint szakértői tanácsadók képviselik.

Adalékok a bolsi erkölcsökhöz

A lupényi cipész szövetkezet szarkái

Évek óta küzdenek a céltudatosabb szakszervezetek és a szocialista párt, hogy a külföld mintájára nálunk is termelő és fogyasztási szövetkezetek alakuljanak, amiknek a megvalósítása hatalmas lépéssel vinné elő a szocializmus ügyét. Sajnos, több esetben hozzá nem értő kontárkezekbe vagy éppen gazemberek kezébe került egy-egy ilyen szép intézmény, akik működésükkel kompromittálják az egyébként szépen fejlődő munkásintézményeket.

Lupényban egy ideig a bányatársulat egy nagy cipésműhelyt tartott fenn, később azonban be akarta szüntetni azon indokolással, hogy nagy a ráfizetés. A lupényi vasmunkás csoport a társulattól átvette a cipésműhelyt, hogy ezáltal a munkásságot megóvja a kismesterek kiszípolozó főrekvéseitől. Ez a szakszervezeti cipésműhely lehetetlenné tette, hogy a mesterek az árakat az égig vihessék.

Már az első pillanatban sokaknak nem tetszett a vasas csoport becsületes akciója és a cipésműhely ellen agítottak mindenfelé. A főkolompós köztük Muntean, — volt baptista prédikátor, — a bányamunkások fiúkára volt, aki egyébként foglalkozásra a cipész mesterséget tanulta. Ez az ur nappal a szakszervezetekben szájhösködött és este

a szervezeti cipésműhelyt igyekezett rontani azáltal, hogy sokszor egész éjen át dolgozott. Ugyanúgy egy Burciulescu György nevű nagyszájú demagóg is, aki maga mellé vette Feleki Balázs, volt kazánfűtőt a szervezeti műhelybe, mert az a bolsi eszmékre nagy hajlandóságot mutatott. Lassan ezek az urak a radikális nézetek állandó hangoztatásával a maguk kezébe kaparították a cipésműhely vezetését és Dumitrás János és Józsi Domokost közösen kinevezték mestereknek, mert ezek szintén velük egy gyékényen áruáltak. Ez a bolsi politika meghozta a gyümölcsét, mert a mester urak a szövetkezetből állandóan lopkodták az anyagot, míg végre hurokra kerültek és jelenleg az ügyészségen elmékednek az idők elmúlásáról.

Legutóbb 10.000 lei értékű bőrányagot loptak el, amit meg is találtak a házkutatás alkalmával. Főlháborító, hogy 8—10 pár simmi és lakkbetétes cipőjük volt ezeknek a nagyszájú demagógoknak, ami a házkutatásnál derült ki, míg a becsületes munkások rongyos bakkancsokban kénytelenek járnak. A szervezet tolvajainak a letartóztatása nagyon sok munkásnak kinyitotta a szemét s ma már kebelbarátaik meg sem jelenhetnek a tisztességes munkások között.

Ebből az esetből is láthatja minden öntudatos munkás, hogy igen sokan csak azért szájhösködnek, hogy így a munkásság bizalmába befészkelhessék magukat és azután rutul visszaéljenek ezzel a bizalommal.

Munkások Szanatórium Egyesülete

Ez a címe annak az egyesületnek, mely lelkes munkástagok kezdeményezésére van megalakulóban.

Aki tudja, hogy mennyire semmitmondó a mai igazgatósági tagok nélkül „működő” munkásbeteggyógyító, az tisztában van azazal, mennyire üdvös és szükséges egy ilyen intézmény megeremtése.

Kell, hogy a vasasmunkások tömegesen iratkozzanak be a tagok sorába, mert az egyéb speciális betegségeket gyógyító intézetnek kimagasló tevékenysége a tüdővész gyógyítása lesz.

A „Munkások Szanatórium Egyesülete”-nek alapszabálytervezetéből közöljük azokat a pontokat, melyek az egyesület célját, a tagok kötelelességeit és jogait ismertetik:

Az egyesület célja a munkásegészségügy fokozottabb védelmének előmozdítása. *Tagjainak és azok családtagjainak alapszabályszerűleg biztosított ingyenes orvosi műtétek elvégzését és a szükséges szanatóriumi gyógykezelést biztosítja. A tag és családtagjai különböző specialista orvosokkal vehet igénybe; orvosi vizsgálat, tanácsadás, szükség esetén gyógykezelés céljából speciális gyógyszerek szolgáltatása.*

Tüdőbeteg tagjai és azok családtagjai részére — ha az egyesület anyagi helyzete megengedi —, tüdődiszpenzert létesít. Tart egészségügyi előadásokat, felolvasásokat, kibocsájt ismeretterjesztő egészségügyi füzeteket. *Végezetül tartalékalapot gyűjt egy munkásszanatórium felépítésére.*

Az egyesületnek rendes és pártoló tagjai vannak. Rendes tag lehet minden szervezett munkás korra, nemre, vallásra és nemzetiiségre való tekintet nélkül. Pártoló tagjai lehetnek azon személyek és intézmények, kik az egyesület emberbaráti céljait anyagiakkal támogatják.

Rendes tagok mindazok, kik heti 10 lej tagdíjat fizetnek; továbbá 10 lej beiratási és 5 lej tagkönyv díjat. Pártoló tagok mindazon személyek, kik évente legalább 1000 lejt lefizetnek és olyan intézmények, amelyek évente legalább 5000 lejjel járulnak hozzá az egyesület céljainak megvalósításához.

Az egyesület ezenkívül elfogad úgy pénzbeli, mint természetbeni adományokat.

A rendes tagok jogában áll úgy a saját, mint családjaik részére az alapszabályok által nyújtott összes kedvezményeket igénybe venni.

Családtagnak tekintetnek a tag felesége és 16 éven aluli gyermekei vagy a tag által eltartott szülők.

Az igényjogosultak csak az egyesülettel szerződéses viszonyban levő szanatóriumot és orvosokat vehetik igénybe.

Amennyiben a tag keresetképtelen beteg vagy munkanélkül van, ez esetben a szakszervezet igazolásával a tagdíjfizetés alól felmentést kap igényeinek teljes épségben tartása mellett, köteles azonban munkábaállás vagy felgyógyulása után mindaddig dupla illetéket fizetni, míg hátralékát kiegyenlíti.

A tagok csak háromhónapi tagság után vehetik igénybe az egyesület által nyújtott kedvezményeket. Azon tag, ki indokolatlanul hat hétig hátralékban van, a tagok sorából törültenek. Belépésével a tag kötelezi magát, hogy legalább egy éven át az egyesület tagja marad és amennyiben hamarabb kilépne, a hátralévő időre eső tagdíjat köteles megfizetni.

Eltávozás esetén a tagság megszűnik a fenti feltétel nélkül.

Azon tagok, akik köteleességüknek nem tesznek eleget, ha magaviseletükkel vagy visszaélés által az egyesület jóhírnevét vagy fennállását veszélyeztetik, a vezetőség által a tagok sorából igényjogosultságuk elvesztésével kizáratnak.

Mindazok, kik ez egyesületnek tagjai kívánnak lenni, jelezzék azt a csoportjuk titkárságánál, leadva nekik a teljes nevet és lakcímet.

Ugy a belépő egyéneknek, valamint az érdeklődőknek bármikor készséggel ad teljes felvilágosítást az Országos Szaktanács (Str. Memorandului-Unió-utca) helyiségében Hoffer Géza elvtárs.

A belépő tagokkal tudatva lesz a tényleges megalakulás időpontja, amik az alapszabályok elfogadása, a vezetőség megválasztása és az illetékfizetés időpontjának megállapítása felett fognak határozni.

Bérmozgalom Dicsőszentmártonban. A dicsőszentmártoni „Nitrogén”-gyár munkássága június hó 11-én hosszas tárgyalások után megújította az április 1-én lejárt kollektívszerződést. 10 százalékos bérjavítás az eredmény és a családi és lakbérpótlékok felemelése. Az új szerződés szerint a munkások már 1 évi szolgálat után fizetéses szabadságot kapnak az eddigi 1 és fél év helyett. A szerződés a drágaság alakulásához igazodó automatikus bérvizió alapján egy évre kötött. A „Nitrogén”-gyár munkásai fegyelmezettisége és öntudatos összetartása példaképpel szolgálhat az egész ország szervezett munkásságának.

Denunciálnak a bolsevikok

Junius 17-én a bocsa-montanai csoportunk jegyzőjénél, Petrovics Jenő szaktársnál és a csoport pénztárosánál, Weber szaktársnál csendőrök jelentek meg, hogy házkutatást tarissanak, mert mint mondták — fellejtés van ellenük, hogy kommunista propagandát folytatnak.

Főlkutattak és főlforgatták mindent a házakban, sőt még a szénapadlást is felforgatták, hogy áruló bizonyítékot találjanak.

Szaktársaink igazuk tudatában tiltakoztak a gyanúsítás ellen, de a csendőrök cirkalmasan kicifrázott, rémes káromkodásokkal letorkolták őket, sőt Weber szaktársat fel is pofozták, mert tiltakozni mert a gyanúsítás ellen. Minden iratot összeszedve a sziguranca-főnökhöz kísérték szaktársainkat a házkutatás után, ahol az iratok átvizsgálásáig fogva tartották őket.

Az iratokból kiderült, hogy szaktársaink ártatlanul lettek meggyanúsítva és szabadon bocsájtották őket. Később kiderült, hogy azért lettek meghurcolva, mert Resiczán a rendőrfőnök egy kommunista jelvényt viselő fiatal munkással találkozott, aki azt hazudta a rendőrfőnöknek, hogy ő a jelvényeket a fent nevezett szaktársainktól kapta, akik ezen jelvények árusításával és kommunista propaganda terjesztésével foglalkoznak a bocsa-montanai csoportnál. Persze egy szó sem igaz az egészről, csak ártatlanul akarta meghurcoltatni becsületes szaktársainkat, éppen azért, mert a „világforradalmárok“ örült-segeit nem helyeselték.

Hatóságaink magatartását jellemzi, hogy a ravasz taktikára könnyen felülve, meghurcolták és megpofozták az ártatlan munkásokat, míg a denunciálóknak a hajukszála sem görbül meg.

„Munka“ Fogyasztási és Termelő Szövetkezet megalakulása. A Munkásszövetségek Országos Tanácsa — egyetértésben a Munkásszövetségekkel és a Szocialista Párttal — elhatározta, hogy Kolozsváron egy hatalmas munkásszövetkezetet létesít, amelynek célja a munkások részére élelmiszert, ruhát és minden jóminőségű szükségleti cikket olcsón árusítani. A szövetkezet már meg is alakult, szabályait jóváhagyták és be van jegyezve a kolozsvári járásbírósnál. A helybeli szakszervezetek végrehajtóbizottságai közös érdekléssel foglalkoztak a szövetkezet ügyével és megállapították, hogy a mai nagy drágaságban feltétlenül szükség van egy munkás termelő- és fogyasztási szövetkezetre és ezért elhatározták, hogy a megalakult szövetkezetet minden erejükkel, anyagilag és erkölcsileg támogatni fogják. Minden munkás kötelessége, hogy belépjen a szövetkezetbe. Egy részjegy névértéke 500 lei. Egy szövetkezeti tag legfeljebb 10 részjegyet jegyezhet. A szövetkezetbe való belépés megkönnyítése céljából lehetővé van téve, hogy a jegyzett részjegy 25 leies heti részletekben legyen törleszthető. Az adminisztrációs munkálatokkal az igazgatóság Pop Zaharie elvtársat bízta meg, aki szövetkezeti ügyekben minden este 7 és 8 óra között hivatalos órát tart az Országos Szaktanács irodahelyiségében (Str. Memorandumai 21.)

Üvegesek**A csehszlovákiai üvegmunkások kongresszusa**

A csehszlovákiai üvegmunkások szövetsége 1924 április hó 5-én tartotta Prágában országos kongresszusát.

A kongresszuson 80 küldött vett részt. A nemzetközi üvegesmunkások képviselőjében Charles Delzant elvtárs jelent meg, továbbá képviseltette magát a német, belga és svéd üvegesmunkások szövetségei.

A kongresszus jelentéséből fényesen kikristályosodik, hogy a nehéz gazdasági krízis és a kommunisták bomlasztó munkája következtében a szövetség nehéz küzdelmeken ment keresztül. 1921 év kezdetén a szövetségnek volt 18 258 tagja. 1923 év végén a taglétszám lepadt 8370 tagra.

A kommunisták egy külön szövetséget alakítottak, amelynek van 2853 tagja. A bomlasztó munka következtében 7000 tag sem az egyik, sem a másik szövetséghez nem tartozik.

A gazdasági krízis Csehszlovákiában óriási méreteket öltött. 1920-ban az üvegyiparban 51 000 munkás dolgozott, ma dolgozik 26 604 munkás. Ezekből a számokból megállapítható, hogy 1920 től 1923 ig az üvegyiparban dolgozó munkások száma 50 százalékkal csökkent.

A munkások igyekeznek a gazdasági helyzetüket a kollektív szerződésben biztosítani, jelenleg egy üvegmunkás keres hetenkint 800—900—1000 koronát, ehhez hozzáadva a lakást és fűtést.

A csehszlovákiai munkások kongresszusa nagyfontosságú határozatokat hozott.

Megvitaták azokat a módokat, amelyekkel sikeresen fognak védekezni a reakciós kapitalisták támadásaival szemben. Elhatározták továbbá, hogy a vasárnapi munkaszünetet az egész vonalon az üvegyiparban életbeléptetik.

A kongresszus a parlamentnek a következő határozati javaslatot nyújtotta be:

1. A parlament szavazza meg az agkori nyugdíjtörvényt.

2. Követelik az állami munkanélküli segély életbeléptetését.

3. A munkások fizetéses szabadságának törvénybe való iktatását.

A romániai üvegesmunkások tábora örömmel veszi tudomásul a csehszlovákiai üvegmunkások előre haladt, modern munkásmozgalmát.

Bérmozgalom Avrigan. Az avrigi üveges munkások memorandumot nyújtottak be a munkaadónak, amelyben 30 és 50 százalékos béremelést kérnek, tekintettel a mai drágasági viszonyokra.

Kollektív szerződés a tordai üvegyárban. A tordai üvegyárban 1924 május hó 31-én a munkások meg-

kötötték egy évre a kollektív szerződést. A tárgyalásoknál szövetségünk részéről Russu titkár vett részt. A bértarifákra vonatkozólag a munkások 25—30 százalékos béremelést értek el. A szerződés többi pontjait lapunk jövő számában közölni fogjuk.

Bérrevízió Tomești-en. A tomești-i üveges munkások kollektív szerződése egy évre automaticamente lett hosszabbítva, tekintettel arra, hogy a kollektív szerződést egyik fél sem mondta föl. A szerződés szerint a bérrevíziónak március havában kellett volna megtörténnie. Szövetségünk részéről Russu elvtárs a munkások megbízottjaival együtt benyújtották az igazgatóságnak a piaci árakra vonatkozó kimutatást, amely 26 százalékos drágulást mutat fel. A bérrevízió közbejött akadályok miatt 8—10 napon belül fog elintézését nyerni.

Nyugtázás. A szövetség központi titkársága ezúton nyugtázza, hogy Bucsek Franz (Avrig) üveges elvtársunk 1408 lejt a szövetség központi pénztárába az üveges munkások szervezési alapjára befizetett. Bucsek elvtárs a fenti összeget mint az 1920. évben megszünt daltoseji csoport készpénz vagyonát fizette be, mely összeg megőrzés végett a mai napig nála volt. Cluj, 1924 június 25.

K Ü L Ö N F É L É K

Rück Károly szaktársunk, az aninai csoportunk volt tagja, 34 éves korában meghalt. Rück szaktárs hosszú éveken keresztül tevékeny részt vett a munkásmozgalomban, mint a vas- és fémmunkás csoport vezetőségének egyik tagja. Értelmességénél és tehetségénél fogva, önzellenül szolgálta és képviselte munkástársai érdekeit. Munkástársai bajaiban, fájdalmaiban osztozott, ahol lehetett, segítette őket és felvilágosítás, sal szolgált. Elhunytával érzékeny csapás érte az aninai csoportunkat, valamint árván maradt gyermekét, gyászoló özvegyét és öreg édesanyját. Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

Taggyűlés Gyéresen. Jól látogatott taggyűlést tartottak gyéresi szaktársaink június hó 18 án. A taggyűlést Sántimbreaun elnök szaktárs nyitotta meg s üdvözölte a szép számban megjelent szaktársakat. A szövetség részéről Muntean szaktárs beszélt, ismertette a szervezkedés előnyeit, valamint a mai gazdasági helyzetet, figyelmeztetve az ott dolgozó munkásokat, hogy ha gazdasági helyzetükön javítani akarnak, úgy ezt csak a szervezettük intenzív kiépítésével érhetik el. Rámutat a sodronygyárban dolgozó munkásoknak a szervezettel szemben tanúsított hanyag magatartásukra, aminek következménye az, hogy az ország kollektív szerződése között meggyászolva az itteni a leggyen-

gébb. A jövőben kötendő kollektív szerződés is olyan lesz, mint amilyen a szervezetük és az összetartásuk. Több szaktárs felszólalása után a gyűlés lelkes hangulatban véget ért. Ezek után reméljük, hogy a gyéresi munkástársaink is megértik azt a nagy igazságot, hogy „összetartásban rejlik az erő”.

Kizárások. A lupényi vasas csoport vezetője a május 7-én tartott ülésén Dumitrás János, Dumitrás István és Józsi Domokost a csoport meglopásaért kizárta a tagok sorából. Ugyanezen ülésen Feleki Balázs és Auger Károly is ki lettek zárva szakszervezetellenes magatartásukért a tagok sorából.

A temesvári gyárimunkások nagy sztrájkja, amely hetek óta tart, általános sztrájkká alakult ki. A gyárosok, kik arra számítottak, hogy a textil-munkások és munkásnők jogos érdekeit lábbal tiporhatják, nagyon csalódtak. A sztrájkban állók harci szelleme igen lelkes és határozott. A sztrájk indító oka az volt, hogy a pamutgyár kizárta munkásait, mert azok, igen helyesen, nem fogadták el az akkordrendszert, hanem ragaszkodtak az órabérrendszerhez.

A kizárás következménye az lett, hogy azt követie a munkások szimpátiasztrájkja. Hétfőn a sztrájkolók újabb erősítést nyertek. A „Turul” és „Filt” cipőgyár, a lánc- és kocsigyár, az „Energia” villanyüzem, a „Marki és Barta” gépjávitóműhely stb. üzemek munkásai szintén letették a szerszámot.

Az újabb sztrájkok oka az, hogy ezen üzemekben is, a munkálatók vonakodtak a már április elsején lejárt kollektív szerződést megújítani, azzal az indokkal, hogy mindaddig a bértárgyalásokat meg nem kezdenék munkásaikkal amíg a kizárt textil-munkások az akkordrendszert el nem fogadják és munkába nem állnak.

A fentemlített gyárosok a textilgyárosokkal szolidaritást vállaltak, azért, mert úgy vélték, hogy ezzel majd reakényszerítik a textil-munkásokat a gyár által felállított követelések elfogadására, vagy ellenesetben míg azok harcban állanak, ők is megszabadulnak a béremelés kötelezettségétől. A munkásság azonban átlátott e terven és szintén harcban állt jogos követeléséért. A harcban álló munkásság száma 4000-en felül van.

Helyreigazítás. Folyó évi május hó 1-én megjelent lapunkban „Marginai kiskirályok” című cikkbe Jakab Vilmos és Koslovsky nevei téves információk alapján kerültek be. Tehát fentnevezett munkástársaink magaviselőségükkel a cikkben foglalt vádakra nem szolgáltak rá.

Köszönetnyilvánítás. Ezúton mondok köszönetet a cluji Városi Villamosmű és annak telepein dolgozó munkástársainknak felejtetetlen feleségem elhunytá alkalmával tanúsított részvételi, valamint a 820 lei anyagi támogatásukért. — Hidegszamos 1924. jun. 23.

Riczi Nicolai, zsillipör.

Figyelmeztetés. Figyelmeztetjük az utazó, illetve tartózkodási helyüket változtató szaktársakat, hogy tagsági könyveiket jelentsék ki és utasigazolványaikat vegyék ki, mert különben ezek elmulasztása esetén utassegély nem fizethető ki.

Felhívás. Felhívjuk az összes csoportok vezetőseit, hogy a tagsági könyvek ki- és bejelentési rovatait pontosan töltsék ki, az utazó tagoknak állítsanak ki utasigazolványt. Azoknak a tagoknak, akiknek tagsági könyvük nincs kijelentve és utasigazolványuk nincs, utassegélyt kifizeteni nem szabad.

Nyugtázás. Riczi Nicolai szaktárs felesége elhunytá alkalmával a szekunder és primer szerelők 235, a hőerő-telep alkalmazottai 205, a hidegszamosi telep alkalmazottai 380, összesen 820 leit gyűjtöttek. — Hidegszamos, 1924 június hó 23. — Riczi Nicolai helyett: *Krasznai Márton.*

A SZTRÁJKTÖRŐ. Amikor az Isten a csörgő-lyigót, a teknőbékát és vámpírt megteremtette, még egy kis mérgegyanaga megmaradt. Ebből alkotta Isten a sztrájkötörőt. A sztrájkötörő egy pipogyaalkú kétlábú állat, amelynek gerince nyvból és kecsónyákból van összetákolva. Ahol más ember a szívet, a sztrájkötörő az önzés rothadt kelevényét hordja. Ha sztrájkötörő az utcára megy, megfertőzi a levegőt, a tisztességes emberek hátát fordítanak neki, az angyalok az égből könnyeket ontanak, sőt még az ördög is becsapja előtte a pokol kapuját: vele szóba állni az sem akar. Nincs joga senkinek sztrájkötörőnek lenni, amíg van víz, amelybe belefojthatja magát az ilyen gazember és amíg van kötel, amelyre fölakaszthatja magát. Judás Iskarlotos a sztrájkötörőhöz képest genileman volt, mert Judást, miután urát és mesterét elárulta, becsületétérzésének cselédy maradványa arra indította, hogy fölakassza magát. A sztrájkötörő persze önmagában nem tesz ilyen kárt. *(Liton City Trades Journal.)*

Utmutató címek

A szövetség központi irodája rövidített címe: „Fermetal” Cluj, Str. Memorandului 21. (Minden postai küldemény, levél vagy csomag, távirat, pénz, stb. ezen címmel küldendő).

A bucuressi-titkarság Strada Câmpianeanu 50. Titkár: Ioan Mirescu. Hivatalos órák: d. e. 8—12-ig és d. u. 3—6-ig. Utassegélyért és információkért jelentkezni lehet a titkár szaktársnál a hivatalos órák alatt.

Anina: Jándl-féle vendéglő; befizetés minden vasárnap d. e. és minden csütörtök d. u. 4—6-ig. Utassegélyért mindennap d. u. fenti cím alatt.

Aninoasa: Munkás-Otthon, befizetés minden csütörtök d. u. 3—6-ig, vasárnap 8—12-ig. Utassegélyért jelentkezni lehet Jedinák István csoport-pénztárosnál.

Boeşa-Románá: Friedrich Heinrich-féle vendéglő, utassegélyért jelentkezni lehet Ioan Falat pénztárosnál.

Boeşa-Montaná: Demetrovics-vendéglő; befizetés minden hónap 15-én és 30-án. Utassegélyért jelentkezni lehet mindennap 5—9 óráig Petrovics Eugen csoport-titkáránál.

Braşov: Kut-utca 19. sz. Hivatalos órák minden vasárnap d. e. 9—12-ig. Utassegélyért jelentkezni lehet Pialóga József csoport-pénztárosnál, Str. Dorob. 4. sz.

Cluj: Piaţa 11. Hivatalos órák: hétköznap 11-ig. Utassegélyért minden vasárnap 9-től 11-ig. Utassegélyért minden vasárnap 9-től 11-ig.

Crăieşti: Befizetés minden vasárnap 9-től 11-ig. Utassegélyért minden vasárnap 9-től 11-ig.

Cugir: minden csütörtök d. u. 3—6-ig.

Cugir: minden csütörtök d. u. 3—6-ig.

Utassegélyért jelentkezni lehet Dipold Frigyes csoport-pénztárosnál.

Dicioşanmartin: Str. Avram Iancu 59. sz. Hivatalos órák szerdán este 6—9-ig és vasárnap d. e. 8—11. Utassegély felvehető Rózsá Aron csoport-pénztárosnál.

Ghires (Aranyos-Gyeres): Restaurantiu Simonffi. Befizetés minden vasárnap d. e. 9—12-ig. Utassegély felvehető minden este 5 órától Nagy Árpád csoport-pénztárosnál, 166-os számú órház, pályaudvarnál.

Lupeni: Munkás-Otthon (Colonia Braşov) Befizetés a Vasas-Otthonban (Zsil-kolónia) minden csütörtök d. e. és d. u., vasárnap d. e. 8—12-ig. Utassegély felvehető Rus László csoport-pénztárosnál mindennap 4-től 6-ig a Munkás-Otthonban.

Lonia (Lónya) Str. Principe Carol Nr. 5 Utassegély felvehető naponta Barcsay Jenő csoport-pénztárosnál.

Margina: Utassegélyért jelentkezni lehet Bartha János csoport-pénztárosnál.

Nádrag: Felsőüzemi iroda. Hivatalos órák mindennap d. u. 4—6-ig, vasárnap d. e. 9—11-ig. Utassegélyért jelentkezni lehet mindennap Biasutti József csoport-pénztárosnál (Felső üzem).

Ferdinand (Nándorhegy): Utassegély felvehető mindennap Hoffmann Julius szaktársnál.

Petroşeni: Str. Cuza Vodă Nr. 6. Hivatalos óra minden szerdán és szombaton 4—7-ig. Utassegély felvehető Adam Mihály csoport-pénztárosnál mindennap d. u. (Str. Cuza Vodă Nr. 46).

Petrifalău: Str. Bisericii Nr. 76. Hivatalos óra minden vasárnap 8—12-ig. Utassegélyért jelentkezni lehet mindennap Huprich Johann szaktársnál (Papirgyár).

Reşiţa: Bulev. Regina Maria Nr. 23. Hivatalos óra mindennap d. u. 6—8-ig. Befizetés minden szombaton 5—8-ig. Utassegély felvehető naponta d. u. 5—8-ig. Kap Andreas szaktársnál (fenti cím alatt).

Salardu: Vasutüzem. Utassegélyért jelentkezni lehet Péter Ferenc csoport-pénztárosnál naponta.

Tomesti: Üveggyár. Utassegély felvehető Burger Ernst elvtársnál naponta (Üveggyár).

Turda: (Vegyipari csoport) Ligeti-pavilon 3. Hivatalos óra minden pénteken szombaton d. u. 4—7-ig. Utassegély felvehető Balázs Sándornál, Str. Filipescu No. 9.

Turda: (Üveges csoport) Üveggyár. Hivatalos órák minden vasárnap 9—12-ig. Utassegély felvehető Schiller Johann csoport-pénztárosnál (üveggyár).

Vulcan: Fő-utca 31 szám. Hivatalos óra minden vasárnap 9—11-ig és csütörtök 4—6-ig. Utassegély felvehető naponta Bili Ferencnél, Bányász-utca 6/1.

Zernesti: Str. Metropolitul Meţeam, Helyi teul Comunal. Hivatalos óra minden szombaton 4—6-ig. Utassegély felvehető Dumitru Velcea, Str. Biserice 158.

Avrig: (Freck) Üveggyári kantine. Utassegély felvehető Kotzbacher Anton csoport-pénztárosnál naponta (fenti cím alatt).

Cernaui: Str. Şcoalei No. 6. (Munkás-Otthon.) Utassegély felvehető naponta d. u. 6—7-ig Kajetanowitz József szaktársnál Munkásotthon.

Padurea-Neagra (Feketeerdő): Üveggyár csoport. Fabrica de Sticlă. Utassegély felvehető Hartauer Viktor szaktársnál mindennap 6—8-ig.

(Lapunk helyszüke miatt a többi csoportok címait a következő számban fogjuk közölni.)

Felölös szerkesztő: Bartalis Sándor.

Cím: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj